

**Адабиятдан ачыкъ дарс
9клас**

**А.Гъажиев
«Къумукъ халкъны
сёнмейген юлдузу»**

Оьтгерген: Тамаева Б.А.

Дарсны темасы: **А.Гъажиев. «Къумукъ халкъны сѣнмейген юлдузу».**

(А.Гъ.100й.багъышлана)

Дарсны мурады:

1.А.Гъ.яшав,яратывчулугъу гъакъда лакъырлашыв ытгережекбиз.

2.Шаирни яратгъан асарларына тергев берив,бирлерини уьстюнде токътав,ону тилини чеберлигин сезме къаст этежекбиз.

3.А.Гъажиевни поэзиясына яшланы сюювюн атдырыв.

Къолланагъан къураллар:охувчуланы китаплары,шаирни сураты,шаирни китаплары,яшланы сочинениелери.

Дарсны гетиши:

1.Дарсгъа гиришив:

Муаллим:Салам,муталимлер!Олтуругъуз!

(Аста музыка)

Къазакъ ким,мен ким-охуй Зурхаев Хайрулла.

Ёкъ,мен Къазакъ тыгюлмен,

Къазакъ къалы-мен юкъкъа,

Къазакъ-къар къызартгъан гюн,

Мен-йыртыллайман чыкъда.

Ёкъ,мен Къазакъ тыгюлмен,

Къазакъ бурма бугъавлюю

Мен-къонгуравсуз къушман,

О къомуз къонгуравлу,

Ёкъ,мен Къазакъ тыгюлмен,

Балики,Атабайман.

Къзакъ-йырны йилиги,
Мен йиликдеги майман.
Ёкъ,мен Къзакъ тюгюлмен,

Мен Къзакъны жынсыман.
Къзакъ-къумукъну къаны.
Мен-ону тамчысыман.
Къзакъ Гюн,мен-юлдузман,
Мен Къзакъсыз йылыман.
Къзакъ-къыркъ къыллы къомуз,
Мен шону бир къылыман.(бек алив)

Муаллим: Яшлар, биз бугюн адабиятдан ачыкъ дарс оьтгеребиз. Сиз оьзюгюз де шекленгенсиздир, бугюнгу бизин дарсыбыз А.Гъажиевни яшав, яратывчулугъуна багъышлана. Темабыз: А.Гъажиев. »Къумукъ халкъны сёнмейген юлдузу».

Дарсны мурады: 1 А.Гъажиевни яшав, яратывчулугъу гъакъда лакъырлашыв оьтгережекбиз.

2. Шаирни яратгъан асарларына тергев берив, бирлерини уьстюнде токътав.

3. Ону тилини чеберлигин сезме къаст этежекбиз.

Муалим: Яшлар, бизин оъзюбюзню юртубузда тувгъан Дагъыстан халкъ шаири Аتكъай Гъажаматов, А. Гъажиевни йыллары оъзюнден гиччи буса да ону гъакъында булай айтгъан:

Бизде бир Анвар бар йырны устасы,
Йыр накъыш язывда болмай хатасы,
Йыллары йылларыбыздан гиччи буса да,
Йырлары йырларыбызны атасы.

Гёремисиз, яшлар, Аتكъай бу сёзлени оъзюню савунда, оъзю де кёп гючлю шаир бола туруп айтгъан.

Муалим: Дарсыбызгъа шу эпиграфны алгъанбыз ва шону маънасын дарсыбызда ачыкъ этме къаст этежекбиз.

Эпиграф:

Къазакъ-Гюн, мен юлдузман,

Мен Къазакъсыз йылыман.

Къазакъ къыркъ къыллы къомуз.

Мен шону бир къылыман.

Гёремисиз, яшлар, Анвар оъзюн Къазакъ булан тенгleshдиргенде, Къазакъ – Гюн, мен юлдузман, -дей.

Сёзлюк иш:

Бизге ёлугъажакъ маънасы четим сёзлер:

1. Къыл-согъагъан къомузну къылы.

2. Жынс-тухум, тайпа.

3. Мугъкам-тегиш, бютюн, бир багъанасыз.

(Тептерлеге число, тема, сёзлюк ишни языгъыз).

(Яшланы языву).

Муаллим: Яшлар, биз А. Гъажиевни (псевданим Анвар) яратывчулукъ ёлу булан гъали таныш болмайбыз. Биз ону асарлары булан алдагъы класларда да таныш бола гелгенбиз.

Къайда, яшлар, эсибизге алайыкъ гечген асарларын.

Яшлар айта:

5-нчи класда «Авузгъа бош акъ бабиш», 6-нчы класда «Къалачны къалмагъалы», «Чалмалы бёрю», 9-нчу класда «Анадол айтды», «Сёнмейген юлдузлар» ва башгъалары.

Муаллим: Асарларына чыкъгъанча, къайда, башлап яшав, яратывчулугъу гъакъда лакъырлашайыкъ.

Индырчиева Диана бизге А. Гъажиевни яшав, яратывчулугъу гъакъда гиччирек доклад онгаргъан. Тынглайыкъ. (Охуй).

Муаллим:

Гертиден де, яшлар, кѳумукъ халкъны оьктемлиги, бир де сѳнмейген юлдузу болуп токѳтагъан уллу шаир А.Гѳажиевни ажайып поэзиясы бизин адабиятыбызны оьсюв ѳлунда айрыча ер тута: юреклеге сингип къалагъан тамаша татли, тек ялагъайлап ягъылмайгъан гъислер, оьтгюр. тек оьктемликден кѳп арекде токѳтагъан терен гъакъыл, къылавлангъан къылычдан идти, тек адамны иришхат, дер-хор этмейген кюлкю-булар барысы да А.Гѳажиевни яратывчулугъунда булакъдан бокъурап чыгъагъандай гѳрюне.

Бу йыл Дагъыстанны халкъ шаири А.Гѳажиевге 100йыл битди. (21-нчи чилледе (февральда)).

Ону яратывчулугъу 30-нчу йылларда уьлкени газетлерини бетлеринде чыкъгъан, замангъа ва загъматгъа бакъгъан шиърулардан башлана. Ону «Янгырав» деген биринчи китабы печатдан чыкъгъанда (1934й.) шаирге 20 йыл болгъан.

Шо йыллардан тутуп 20 асруну 90-нчы йылларына ерли А.Гѳажиев шигъру булан кѳп сюеген халкъыны загъматчысы болуп яшагъан.

Оьсюню «Мени йырым» деген шиърусунда шаир булай айта:

«Мени йырым»

Къул болуп мен йыргъа къуллукъ этемен,

О да этсин адамлагъа къуллукъ деп

Менден сонг да бираз сама яшасын,

Мени булан бирче оьлсе илыкъ деп.

Йырдыр мени яшавумну тереги,

Йырчы Къзакъ къыйгъан ону савунда

Язгъы еллер япыракъларын ойнатып,

Емиш берсин ,герек о эл бавунда.

Емиш берсин, чумал атсын, оьсюн о,

Гѳетерсин о элни-юртну абурун.

Гѳетермесе элни-юртну абурун-

Гѳетерилген балта гессин тамурун.

(Газетден охуйман).

Ойлашып къарасанг, бир тамаша зат хари бу яшав! Адамланы эсинде-оюнда ѳкъ затлар болуп къала яшавда. Гѳалиден кѳп йыллар алда, Уллу Ватан даву къагърулу гюнлеринде, биз, къурсакълар ашдан, жанлары къуванчдан тоймай къалгъан сабийлер къыш гечелерде халкъ ѳмакълары булан бирге Анвар Гѳажиевни «Авузгъа бош акъ бабишине» тынглай туруп, даву къыйынлыкъларын да, ачлыкъны да. ѳкълукъну да унутуп къалагъанлыкъ гъали де эсимде бар. Озокъда, бизин шонча да иштагъландыргъан бу «Акъ бабишни», «Алабай булан бѳрюакъайны» ва шолай оьзге ѳмакъланы ва

хабарланы яратгъан адам булан ёлугъарман, таныш боларман, Язывчуланы союзунда ону булан бирге ишleme магъа насип болар деген ой чу къайдан гелсин!

Муна шотай. охуп да. язып да болмайгъан гиччи чагъымда уллу шаирни «Авузгъа бош акъ бабиши» кьумукъ халкъны гъайран ёмакълары булан бирге мени поэзияны гъайран дюньясына алып гетди, халкъны авуз яратывчулугъуна. поэзиягъа. адабиятгъа муштарлы ва гъашыкъ этди. Анварны поэзиясы булангъы танышлыгъым да сабий чагъымда шо «Авузгъа бош акъ бабишден», сонг-сонг буса ону дав йылларда язылгъан шиъруларындан ва поэмаларындан башланды.

Мени кьумукъ тилимни гёзеллигин де башлап магъа «Авузгъа бош акъ бабиш» ачгъандыр, - деп язгъан Дагъыстанны халкъ шаири М. Атабаев.

Муаллим: Къайда. яшлар, ким айтар, нечик башлана «Авузгъа бош акъ бабиш»? Яшлар:

Бир болгъан. бир болмагъан.

Бир заман бир къарт болгъан,

Картны неси де болгъан.

Семиз сегиз малы да,

Солакъ-солакъ балы да,

Бавда иши де болгъан,

Абзар толуп уй жаны,

Бир бабиши де болгъан.

(Арив, яшлар).

Муаллим:

А. Гъажиевни шигъругъа усталыгъы айрокъда Уллу Ватан даву йылларында гючлене. Шо йыллар о художник Юсуп Моллаев булан бирликде немец фашистлеге къаршы плакатлар чыгъара, «Дагъыстан оьзлени фронтовиклерине» деген рус тилде чыгъагъан газетге шигърулар яза. 1944 йыл болгъан конкурсда А. Гъажиевни «Муртаза» деген поэмасына биринчи савгъат бериле. Даву йылларында «Чапгъын», «Къарлыгъачлар», «Анадол айтды» деген шиъру китаплары чыгъа.

«Анадол айтды». (Темишева).

Муаллим: «Агъып гетип къала экен объмюр де»-деген шигърусунда, дагъыстанны халкъ шаири А.Жачаев булай язгъан:

Язмадынъ сен билмесенг де. билсенг де,
Ярамаса яшлар сама ашаргъа,
Язмадынъ сен авзунга не гелсе де,
Йырлар яздынъ авузларда яшаргъа.

«Йырынъ яшар»-деген шигърусунда булай яза.

Йырынъ яшар юреклерде ер тутуп,
Юреги бар болмас йимик унутуп,
Йырынъ яшар, базып чыгъып арагъа,
Бальгъам болуп яшар сююв ярагъа.

7. Муалим:» Анварны йыр яратывчулугъу, башындан тутуп тизгинни бермей, гъаман сайын чабувун къошуп барагъан ярыш ат йимик алгъа гете... Анварны йырлары да Ватан дагну башлапгъы гюнлеринден тутуп уруш ярышны алмакъ учун шолай белсенген ва охувчуланы топлар объкюреген ерлеге атландырагъан даражада ругълу язылгъан»-дей Дагъыстанны халкъ шаири А.Гъажаматов.

Эл, Ватан-А.Гъажиевни яратывчулугъуну аслу темасы: ону оьтген гюнгиорт гюнлери, ялынлы ябушувлары, талайлы бугюнлери, ярыкълы гележеги. Дагъыстанны ва бютюн Ватанны тюзлери де. тавлары да. юртлары ва шагъарлары да шаирге бир йимик аявлу болгъан.

Шаирни «Сёнмейген юлдузлар» деген шигърусу Ватан дагну йылларында болгъан къыргъынны, амма макътавлу давланы, онда оьлген кёп-кёп минглер булангъы совет адамланы эсге ала.

Сталинградда (Волгоград) къазанылгъан бизин халкъны зор уьстюнлюгю дюнья халкъларыны гележек парахат къысматларын чечди дей шаир. Шонда оьлген игитлени атлары, гюнлерлери сёнмейген юлдузлардай, халкъны эсинде къалажакъ, оюнда къалажакъ дей шаир. Шо объюнюарасындагъы къоччакъ ишлери ишлери йимик, А.Гъажиев объю де халкъны эсинде, оюнда-сёнмейген юлдуз болуп яшажакъ.

(Яшлар китапдан охуй).

Сталинградда игит кюйде оьлген объюнюю яш замангъы «Мактап ёлдашы» Пашаны (Х. Нурадиловну) эсге ала туруп, шаир бизин дагъыстанлылар

да шо уллу агъвалатлагъа озлени къошумун этгенни,юрегини бир гесегин бергенни эсгере.

Ягъаланы басып явлар гелгенде,
Ялын ойнап топурагъында.савунда,
Яр башлардан уьфюреген ел болуп
Юртлу уланлар башлап чыкъды къувунгъа.

-дей шаир,дав майданларларда душманлагъа къаршы тургъан уланларыбызны эсге алып.

(Презентация-наши односельчане)

Муаллим: Яшлар,шо къагърулу Уллу Ватан даву къайсы йылларда юрюдю? (1941-1945).Бу йыл уьстюнлюкню неченчи йылын къаршылажакъбыз? (69й.).Бизин юртдан нечеге ювукъ адам гетген шо давгъа? (650артыкъ),къайтгъан(200ге ювукъ),гъали бизде биргине бир давну ортакъчысы къалгъан.Кимдир?(Индырчиев Ш.)Бизин класдагъы Диананы уллуатасы.Муна.яшлар,бизге бугюнго шулай гезел яшавну гелтирген адамланы бир де унутма,эсден тайдырма ярамай.

А.Гъажиевни поэзиясы,адилликге ва яхшылыкъгъа,адамлыкъгъа ва рагъмулукъгъа,тувгъан ерни,Ана Ватанны сюювге уьйрете туруп мени наслумну да оьсдюрдю ва бизден сонгъу кеп наслуланы да оьсдюре туражакъ.

Анварны гезел поэзиясы анасы айтагъан гъайлек йыр болуп,гъайлекде ятагъан яшны уьстюнде тура,шо гиччи чагъындан башлап яшны жанына анна тилни гезеллигин сингдире.

Ону поэзиясы гъар къумукъну кыйынлы гюнюнде де,шатлыкъ
йыбавларында да табула гелген.

Герти поэзиясы инсанлагъа шолай кѣмекчи болма да тарыкъ.Къайсы темагъа
язса да,ону гъар язгъан поэзиясында.бир янгылыкъ болуп токътагъан.

Герти шаир дагъы кюйде язып болма да болмайдыр.Ону пагъмусуну
битиминде,ону юрегинде чайналгъан сѣзлени къоллама
болмайгъан,бишмеген,чий,осал,увакъ-тюек шиъруланы чыгъарма ихтияр
бермейген бир гюч бар.Герти шаирде шолай гюч болма тарыкъ-дей Халкъ
шаири М.Атабаев.М.Атабаев –А Гъажиевге «Къумукъ халкъны ана тамуру –
дей.

А.Гъажиев къумукъ поэзияда биринчилерден болуп яшавну да,лирика
поэзияны да бирикдирген шаир,яшавну лирика шиърулар булан суратлавда
уллу уьстюнлюкге етишген шаиршаир.Къайсы темагъа урунса да,ол озюн
гючлю лирик гысапда гѣрсетген.Ол лирика шиъруларында
кычырыкъсыз.гъакъ юрекден сѣйлей.охувчусу булан лап ювукъ къурдашы
йимик лакъыр эте.

А.Гъажиев савлай дюньяда яхшылыкъны ва яманлыкъны гючлерини
арасында кыызгын ябушувлар юрюлеген гъалиги заманда шаирни поэзиясы
яхшылыкълар кѣп болсун учун,инсанланы насиби учун ябуша.

А.Гъажиев айрокъда дослукъну гъакъында бек уста кюйде яза:

«Ювукъланы санаву».(Османова)

Сынайым демеге,санавсуз кѣпсюз,
Сызылгъан ташдагъы юлдузлу кѣпсюз.
Уялар чакъысыз сир ярлардагъы,
Урлукълар чакъысыз нарлардагъы,
Учгъунлар чакъысыз сиз нарлардагъы,
Учгъунлар чакъысыз мендеги.дослар!
Сиз мингсиз,дослар,минг,мен буса бирмен,
Минг юрек тепгенде,минг къушдай,бирден.
Минг сесли бир язбаш тербенген йимик,
Магъа исив геле гъар аббат ерден!

А.Гъажиевни «Ювукъланы санаву» деген шиърусу русчагъа гѣчюрюлюп
«Земли зелёные ладони» деген китабы да чыкыгъан. «Топуракъ» деген
шиърусу да шо китапда русча чыкыгъан.

(Гѣнгюнден охуй:Казимагомаев ва Шайхавова)

Янгы яйнап-яшнап гелген къуванчлы ниъматлары йимик чыкыгъан бу
сатырлар инсанлагъа бакыгъан къайнар сюювюнден бичилгени гѣрюнюп
тура.Шо саялы да озюню поэзиясы инсанланы яшавунда даим табула турма
тарыкъны шаир бир де унутмай:

Сиз мингсиз.дослар,минг,гъаригиз тавдай,

Та верни эмени чайкъала.авмай.

Тавда эмен болуп.тюзде тал болуп,

Табула къалайым мен сизге савлай!

А.Гъажиевни асарларын гъалиге ерли биревде бар кююнде,герекли кююнде таржума этмеген,этип де болмагъан.

Гъар герти ва уллу шаирни поэзиясы йимик,А.Гъажиевни поэзиясы да инсанны яшавлукъ ихтиярларын.насибли болуп яшама ихтиярларын якълай гелген.

Муаллим: Яшлар,А.Гъажиевни гъакъында айтгъан,яда огъар нечик багъа берген башгъа Дагъыстан язывчулар ва шаирлер?

(Яшлар айта)

Ону поэзиясы озюню гючу ва гъакъылы булан дюньяны тюрлендиреген,юрегини оту булан дюньягъа исив къошагъан,озюню ярыгъы булан дюньягъа ярыкъ къошагъан адамны йырлай:

Газетден охуйман)

« Адам макътай бийиклигин тавланы...»

Адам макътай бийиклигин тавланы.

Амма билмей тавдан озю бийигин,

Адам макътай тазалыгъын гъаваны,

Амма билмей гёнгю гъава йимигин.

Адам макътай тав озенни чалтлыгъын,

Амма билмей къасты чалтны озенден.

Адам макътай яз гюнлени шатлыгъын.

Амма билмей –шатлыкъ агъа юзюнден.

Адам макътай къаттылыгъын ярланы,

Амма билмей- ярдан къатты билеги.

Адам макътай сувукъгъа от дарманны,

Амма билмей-отдан исси юреги.

Адам макътай тангчолпанны ярыгъын,

Амма билмей ондан озю ярыкъны.

Адам макътай гюнню ерге тарыгъын,

Амма билмей гюнден озю тарыкъны.

А.Гъажиевни поэзиясыны гючу-шаир озюню юрегин перде-пердесине ерли ачып,анна тилни бар чакъы байлыкъларынкъоллап,герти поэзияны тилинде сёйлеп болагъанлыкъда.

Анвар язгъан къайсы шиъруну алып къарасакъ да «шу сёзню орнуна шу сёзню алгъан буса яхшы эди деген пикругъа гелтиреген бир сёзню де тапма болмайбыз.Яшнап озген тавларда чёп отлардай,сюювден толгъан

сатырларда артыкъ бош сёзлер де кыйышмай. Шаирни поэзиясында ата юртну кысматы ва насиби савлай Ватанны кысматы булан байлавлу. А. Гъажиевни «Юртум» деген шиърусун охугъан адам ону поэзиясыны булагъы къайдан баш алагъанны. шо булакгъа теренлик, сюзюклюк, тазалыкъ къайдан гелегенни гъазир англама бола.

Тувгъан ерим, обсген ерим,
Шувшувгъа тал гесген ерим,
Тал чубукълу чалдан къарап,
Танг шавласын сезген ерим.
Йырлагъанда йыр кызарым,
Йыгъылгъанда тургъузарым,
Йыллар йыракъ гетген сайын-
Йылывун юрек сызарым.
Къашым, гёзюм, къаным, терим,
Къап толтургъан къабу елим,
Ана тилим, аркъам, белим, -
Кёстек юртум, кёстек элим.
Кёп керенлер сав къалгъаным,
Кёк уруп йыкъгъанда яргъа.
Кёкюрегим кюлсюз отдай
Кёстек деген юртум баргъа.

Ону кёбюсю шиъруларын композиторлар музыкагъа (макъамгъа) салгъан.

Муаллим: Къайда, яшлар, «Юртум» деген шиърусун озюбюз билеген кюйде йырлап алайыкъ.

Мен де йырлайым бир
йырын.

«Обзюнг билесен».

Алдынгда акъ
пастан, къолунгда бичакъ,
Биринчи тилимни кимге
тилесен!
Харбузну суйме де
суймеймен онча,
Пастангъа обълемен, обзюнг
билесен.

Облгенге амал ёкъ, аврувгъа
эм бар,
Кепсиз де кепсизмен, суйсенг кюле сен,
Сен гессенг пастанда татыв бар, дем бар,

Жангъа да дармандыр, оъзюнг билесен.

Яда кьой, сен гесме, бер, мен гесейим,

Анангдан тюбюне тепси тиле сен.

Сагъа пастан гесип онгуп оъсейим,

Айтма не ери бар, оъзюнг билесен.

А.Гъажиевни шавлалы пагъмусу яратгъан аламат дюнъяны гёзеллигин кёп охувчулар сезген.

Шо поэзияны гёзел дюнъясын бир сезген адам буса шогъар даимге есир болуп къала. Поэзиягъа есир болмакъ-сюювге есир болмакъ йимик. Сюювге есир болмакъ буса инсанны юрегин гёзел де, бай да эте. А.Гъажиевни йимик инсанны юрегини гёзеллиги учун ябушмакъ бир уллу насипдир.

Къайгъы гюйшеп оъсемикен къарагъай,

Къарагъайдан къара лачин къарамай,

Къайгъысыз гюн къара лачин эрлеге,

Къайгъылы гюн къаргъа болма ярамай.

Булай гючлю сатырланы Й.Къазакъ йимик гючлю пагъмусу бар шаир яратма бола.

Анвар Й.Къазакъгъа кёп шиъруларын багъышлагъан. Къазакъгъа багъышлагъан шиъруларыны къайсы да Анварда шолай пагъму барны исбат этме бола.

Тек шаир Къазакъны ва оъзюню гъакъында сёйлейгенде, бек уллу саламатлыкъ булан булай деп эсгере:

Ёкъ, мен Къазакъ тюгюлмен,

Мен Къазакъны жынсыман,

Къазакъ - къумукъну къаны

Мен ону тамчысыман.

1991 йылда къумукъ халкъны кёп сюеген шаири дюнъядан гетди. Тек ону гъайран ва гёзел йырлары бизин юреклерде яшай ва даим де яшап туражакъ.

Бютюн къумукъ халкъ, савлай Дагыстан А.Гъажиевни 100 йыллыгъын белгилей. Анвар бизин сююмлюден де сююмлю шаирибиз. А.Гъажиевни аты халкъыбыз савчакъы бир де эсден таймас, неге тюгюл ону яратывчулугъу къумукъ адабиятыбызда алтындан багъалы байлыкъ.

А Гъажиев «Къумукъ халкъны сёнмейген юлдузу»

Къазакъ-Гюн, мен юлдузман,

Мен Къазакъсыз йылыман.

Къазакъ къыркъ кыллы къомуз,

Мен шону бир кылыман.

Биз Анварны гъакъында булай бир дарс булан сёйлеп битмейбиз. Гъали буса, яшлар, А.Гъажиевни «Эсге геле» деген шиърусуна гёре салынгъан

йырына тынглагъанча, мен сизин бугюн бизин дарсыбызгъа гелген
къонагъыбыз булан таныш этме сюемен.

Мени иш ёлдашым, къурдашым, А. Гъажиевни юртлусу, Кёстек мактапны ана
тилден ва адабиятдан дарс береген муаллими, шаир, Супияхан Гасановна
Бийболатова булан таныш эте туруп, сёз бермеге сюемен.

Йыргъа тынглайбыз.

«Эсге геле».

Эснегенде эсге геле заманлар,
Дос-ювукълар гъаракъы баллар ичеген,
Бир агълудей бир тепсиге жыйылып,
Кюлеп, ойнап, сырын гёнгюн чечеген.
Алескендер агъач хомуз чертгенде
Уланланы «гъайт яш»-деген сёзлери,
Эшик артдан урлап-урлап къарайгъан
Къонакъ къызы гоганлардай гёзлери.
Эсге геле «гётере харс» болгъанда,
Жабарындан чанг чыгъагъан отав уй,
Геме тёшлю, гермен къашлы къысырдан
Шагъыбызгъа сюйдюм таякъ тийген кюй.
Къудакъызлар къол сандыгъын ачгъанда,
Жагъиллени атир ийис бувгъаны,
Яхсайлы яш гелип абай къатынгъа:
«Я озюн гел, я къыз бер» деп тувгъаны.
Эсге геле: гюнню булут аралап,
Той бар уйде лампа ярыкъ къайтгъаны.
Тойну есси дюнья гёрген къарт гиши,
Хомузчугъа: «савбол, къой» деп айтгъаны.
Уланлар арт аякъланы гётерип,
Атлагъа ер салып, савут такъгъаны,
Чубурдурукъ артдан къарапгелинни
Гёзлеринден чубуруп яш акъгъаны.
Гелинчекни гёзьяшларын сибирип,
Улан огъар: «осал болма» дегени,
«Душманынгны башын алмай къайтман» деп,
Атылып о лат белине мингени.
Дарсны жамы:
Яшланы къыйматлав.